

Intressepolitiskt handlingsprogram

Stockholms Dövas Förening
för år 2022-2025

Stockholms Dövas Förening strävar efter att döva i alla åldrar ska ha rätt till teckenspråk. Stockholms Dövas Förening vill se att delaktighet för döva lyfts fram både via enskilda personer och övriga målgrupper i vår verksamhet då varje individ har något att säga till samhället och kan visa lösningar på den problematik varje döv individ upplever i vardagen.

Stockholms Dövas Förening bevakar olika insatser som rör dövas liv och vardag inom på både kommunal- och regional nivå. I vårt arbete följer vi alltid föreningens vision: **Teckenspråk genom livet** där alla döva och anhöriga ges rätten till att lära sig, prata och uppleva teckenspråk.

Det intressepolitiska handlingsprogrammet för 2022 till 2025 är förankrat och beslutat av årsmötet 2022.

Översättning till svenskt teckenspråk finns på stockholmsdf.se.

INLEDNING

Föreningens intressepolitiska handlingsprogram utgår från **Sveriges Dövas Riksförbunds** handlingsprogram Teckenspråk – en hållbar framtid för år 2022–2025 som är inspirerade av **Agenda 2030** och de globala målen.

Att ingen ska lämnas utanför är den bärande principen för att uppnå målet om en hållbar utveckling. Det berör i hög grad också döva som i likhet med många andra människor lever i utsatthet, diskrimineras eller exkluderas i samhället. Förutom att utrota extrem fattigdom handlar principen också om att minska ojämlikheter och bekämpa diskriminering.

Genom ett gemensamt och socialt ansvarstagande kan vi tillsammans skapa ett samhälle där tillgång till svenskt teckenspråk är självklart. I en hållbar framtid ser vi ett samhälle där rätten till språk, kommunikation, utveckling och delaktighet säkerställs, både för vår generation och kommande generationer.

STARKARE RÄTT TILL TECKENSPRÅK

Rätten till svenskt teckenspråk är grundläggande i våra liv och en viktig faktor för att uppnå en god livskvalitet. Det svenska teckenspråkets ställning ska stärkas på kommunal och regional nivå, så att människors rätt till teckenspråk kan förverkligas inom olika samhällsområden.

En bra start i livet för döva barn och deras anhöriga förutsätter att de tidigt får adekvat stöd genom att lära sig teckenspråk och utveckla en trygg kommunikation inom familjen. Delaktighet på döva barns villkor förutsätter teckenspråk som är ett fullständigt språk, och ska inte förväxlas med övriga varianter av stödtecken eller kompletterande kommunikation.

Vilande på vetenskaplig grund och från upplevda erfarenheter ska hörselvård och habilitering sprida en positiv attityd till teckenspråk. Många döva och hörselskadade, med eller utan hörseltekniska hjälpmedel, vittnar om hur teckenspråk främjat deras delaktighet i samhället. Det finns också döva individer som varken fått lära sig eller utveckla teckenspråk, och lever därför med livslånga språkdeprivationsskador.

Rätten till teckenspråk tryggas genom att fullgoda teckenspråks- och undervisningsmiljöer erbjuds, där modersmålsundervisning samt fullt teckenspråkiga förebilder och lärare garanteras.

En starkare rätt till teckenspråk innebär att ingen ska lämnas utanför och att alla som vill och behöver teckenspråk ska få det. Rätten till teckenspråk ska gälla alla oavsett hörselstatus, skolval, kulturell bakgrund, bostadsort och ålder.

För en starkare rätt till teckenspråk på kommunal nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- Alla döva barn och unga ska ha rätt till förskola, grundskola, gymnasial och eftergymnasial utbildning på svenskt teckenspråk.
- Alla döva barn, codabarn och syskon till döva barn ska ges rätt till att svenskt lära sig teckenspråk.
- Svenskt teckenspråk ska ha samma ställning som de övriga nationella minoritetsspråken inom kommunen.

För en starkare rätt till teckenspråk på regional nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- Regionen ska främja döva barns språkutveckling genom att teckenspråk direkt inkluderas.
- Alla döva och hörselskadade barn, även ensidigt döva barn, ska ges möjlighet till en skolgång i specialskola eller en skolgång med teckenspråksmiljö.
- Svenskt teckenspråk ska ha samma ställning som de övriga nationella minoritetsspråken inom regionen.

GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Rätten till att få vård på sitt språk och förstå sin vårdplan är grundläggande för varje persons trygghet i samband med en god hälsa och välbefinnande. En vård och omsorg med okunskap och språkliga barriärer äventyrar patientsäkerheten för döva. I akuta vårdssituationer utsätts ofta döva för onödiga risker när de inte får information och kommunikation på teckenspråk. Bristande kommunikation kan leda till frustration, oro och i värsta fall felaktiga diagnoser och felbehandlingar.

En äldreomsorg som strävar efter jämlikhet och inkludering för döva är något som varje kommun ska arbeta för så att likvärdigt åldrande blir en garanti. Att få icke teckenspråkig hemtjänst eller vård- och omsorgsboende utan en stimulerande teckenspråksmiljö är lika med att bli dömd till omänsklig isolering och ensamhet.

Döva med intellektuell funktionsnedsättning måste få större möjlighet till att få stöd enligt LSS och till boendeformer med särskilda service på teckenspråk som helt präglas av teckenspråksmiljö. Att döva får stöd och boende enligt LSS utan något teckenspråk berövar personernas deras rätt till en god och likvärdig vardag. Genom regionalt adekvat stöd till familjer i frågor om språkutveckling och föräldraskap läggs en god grund för en bra start i livet för döva barn och deras familjer kring teckenspråk och dövkultur.

En vardag fylld av språkliga barriärer är mentalt påfrestande och kan bidra till en sämre hälsa. När döva barn, unga och vuxna behöver psykiatrisk vård måste det ges med god kompetens i teckenspråk, dövkultur och vårdmöjligheter, som är anpassade för döva. Annars är risken stor att behandlingen får en motsatt effekt och i stället för att förbättra hälsan så ökar ohälsan.

För att förebygga psykisk ohälsa samt främja god hälsa och välbefinnande för döva i alla åldrar är det viktigt att alla kommuner inom regionen strävar efter en resurssamordning över region- och kommungränserna så att fler får del av teckenspråkigt utbud.

För en god hälsa och välbefinnande på kommunal nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- Boenden med särskilt stöd och service på teckenspråk och med god teckenspråksmiljö ska erbjudas alla som behöver det
- Teckenspråkig äldrevägledare ska finnas som en motsvarande tjänst inom Stockholms stad.
- Rätten till teckenspråkig hemtjänst och ledsagning ska vara en självklarhet, där timtilldelningen ska ta hänsyn till teckenspråkets språkliga förutsättningar.
- Tillgång till seniorboende samt vård- och omsorgsboende i teckenspråkig miljö ska erbjudas alla äldre döva som behöver det.

För en god hälsa och välbefinnande på regional nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- Sjukvården ska ha ett bra bemötande för döva och erbjuda likvärdig sjukvård.
- All sjukvårdsverksamhet ska vara fullt tillgänglig där tolk beställs och används direkt när det behövs.
- Stöd och rådgivning av berörda psykiatriska verksamheter kring psykisk hälsa ska bedrivas på svenskt teckenspråk med dövkompetens inom regionen för alla åldrar.
- En resurssamordning över region- och kommungränserna ska finnas för att underlätta och förbygga felaktiga diagnoser och felbehandlingar.

MINSKAD FATTIGDOM

Fattigdom kan definieras som brist på möjligheten till att ha inflytande över sin levnadsstandard och livssituation samt begränsar den enskildes valmöjligheter. Det finns olika former av fattigdom som kan vara ekonomisk, social eller digital/informativ.

Oacceptabla beslut, inskränkningar och systemfel i samhället leder till att döva riskerar sämre förutsättningar till delaktighet på arbetsmarknaden och i samhället. Det kan vara stadsdelsförvaltningar som brister i sin serviceskyldighet och inte lever upp till Förvaltningslagen eller att biståndshandläggare inte ser till svenskt teckenspråk i beslutstagning. Det kan ge begränsade möjligheter till en egen försörjning och socialt liv.

En annan form av fattigdom är ett upplevt socialt utanförskap eller isolering som kan bero på exempelvis språkliga barriärer. Här är en fungerande tolktjänst med ett tydligt uttalat samhällsansvar en av förutsättningarna för dövas delaktighet i olika sammanhang.

En viktig utgångspunkt för trygghet och delaktighet är att få information på teckenspråk, vad som sker i omvärlden och i sin närhet, även vid akuta situationer. En aktiv användning av tillgänglig informations- och kommunikationsteknik (IKT) förbättrar ofta människors möjligheter till arbete, information och sociala relationer.

Konsekvenserna av fattigdom och utanförskap bland döva måste synliggöras. Bristande kunskap och bemötande samt lagar och regelverk som saknas eller inte efterföljs ökar risken för försummelse samt förmynderi. Genom att eliminera olika former av fattigdom kan dövas rätt till ett socialt rikt liv, bättre delaktighet i samhället, på arbetsmarknaden och i informationssamhället stärkas.

För att fattigdomen bland döva ska minska på kommunal nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- Teckenspråkigt medborgarkontor eller motsvarande ska erbjudas inom Stockholms stad.
- Rätten till SFI och TFI av god kvalitet ska ges till nyanlända och nyinflyttade.
- Teckenspråkiga döva huvudmän ska erbjudas teckenspråkiga och döva gode män.
- Socialtjänstförvaltningar och övriga berörda förvaltningar ska ha dövkompetens och kunskap så de kan följa serviceskyldigheterna och hänvisa rätt vid behov.

För att fattigdomen bland döva ska minska på regional nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- Regionen ska ha en fungerande och bra tolktjänst för tolkning i vardagslivet och vid akuta situationer.
- Hörselhabiliteringen ska ge ett bra bemötande och stöd där döva ges rätten till hjälpmedel.
- Statens servicecenter i Region Stockholm&Gotland ska vara tillgänglig för döva.
- Offentlig samhällsinformation ska finnas på teckenspråk och även i händelse av kris eller en annan form av extraordinär händelse.

MER JÄMLIKT SAMHÄLLE

I ett jämlikt samhälle ska döva ses som fullvärdiga medborgare, både i förhållande till skyldigheter och rättigheter. Det kan gälla bland annat lagstiftning, regelverk, krav på kvalifikationer, rätten till kvalitativ tolkning, rätten att synliggöras i det offentliga rummet och rätten till ett tillgängligt samhälle.

Döva möter ofta majoritetsnormen där samhället värdesätter människors förmåga att uppfatta ljud och uttrycka sig med tal. Audism bidrar till systematisk uteslutning av värdefull kompetens inom arbete och utbildning genom exempelvis krav på kvalifikationer eller funktionsförutsättningar.

Dövkompetens ska synliggöras och erkännas för ett mer jämlikt samhälle. Oförankrade och oacceptabla beslut uppstår när döva utesluts från att vara delaktiga i beslutsprocesser om frågor som påverkar vår vardag. Alltför ofta ges inte döva naturliga positioner inom myndigheter och andra områden där vår kompetens behövs.

Ett jämlikt samhälle präglas även av full tillgänglighet i form av tillgång till visuell tillgänglighet och tillgänglig information, både det som sker på offentliga platser såsom kollektivtrafiken och även den information som finns digitalt. Alla döva ska också ha full tillgång till samhällsutbudet som finns, speciellt till arbetsmarknaden. Det ska vara självklart att döva kan delta i alla former av utbildning och arbetslivet, och kunna engagera sig i civilsamhället och andra allmänna sammankomster utan hinder.

Det som är nödvändigt för vissa målgrupper är också något som gynnar alla. Stockholms Dövas Förening strävar efter ett öppet samhälle där medvetenhet kring anti-audism är hög och där dövkompetens är en självklarhet.

För att få ett mer jämlikt samhälle på kommunal nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- Alla döva ska ha rätt till en meningsfull sysselsättning och ett tryggt arbetsliv.
- Fungerande arbetsmarknadsåtgärder ska finnas på teckenspråk.
- Daglig verksamhet med teckenspråkmiljö ska finnas inom kommunen.
- Döva ska ges fullgoda möjligheter för att kunna delta i demokratin

För att få ett mer jämlikt samhälle på regional nivå ska Stockholms Dövas Förening sträva efter att:

- En fungerande digital och visuell tillgänglighet ska finnas på offentliga och digitala platser.
- Arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling ska finnas på teckenspråk där möjlighet till individuellt stöd ges.
- Tillgängligt kulturliv och kulturevenemang ska finnas på teckenspråk så att döva ges rätten till att både uppleva och utöva kultur på sitt språk.

STARK DÖVRÖRELSE

Dövrörelsen består av oss alla; föreningen, dess medlemmar, arbetsgrupper och sektioner samt allierade och andra dövföreningar samt vårt nationella förbund Sveriges Dövas Riksförbund. Varje medlem är viktig och Stockholms Dövas Förening är öppen för alla.

Tillsammans driver vi intressepolitik, information- och kunskapsspridning för jämlikhet, tillgänglighet och delaktighet för alla döva. Här är det givet att vi samarbetar med närstående föreningar inom regionen och staden. I vårt arbete använder vi också av föreningens medlemstidning Teckentydaren, hemsidan och övriga kommunikationskanaler för att stärka medlemmarnas medvetenhet och sprida kunskap.

Teckenspråkiga mötesplatser, både fysiska och digitala, skapar tillhörighet och är en central fråga för våra verksamheter, på alla nivåer för erfarenhets- och kunskapsutbyten. Samarbeten över nationell gräns sker bland annat genom biståndsprojekt.

Alla vinner på ett samhälle som är öppet för alla! Stockholms Dövas Förening ska delta i det gemensamma mångfaldsarbetet tillsammans med våra sektioner och närstående föreningar. Detta sker genom att vi sprider kunskap och medvetenhet kring exempelvis antiaudism- och antirasism, HBTQIA, genus, ålder, olika fysiska och kognitiva funktionsvariationer samt öppenhet för alla kulturer.

Tillsammans ska vi arbeta för en starkare dövrörelse och för en hållbar framtid, både för vår generation och kommande generationer.

För att bidra till starkare dövrörelse jobbar Stockholms Dövas Förening med att:

- Stärka intressepolitiskt engagerade medlemmar genom att ge stöd och utbildning.
- Främja och stärka demokratiska rättigheter inom föreningen och samhället.
- Erbjuder en mötesplats på teckenspråk för information- och erfarenhetsutbyte.
- Erbjuder viktig samhällsinformation via bland annat föreläsningar, kurser och debatt.
- Utöva samverkan med andra intressepolitiska föreningar inom regionen och staden.
- Medverka på möten och forum via Funktionsrätt Stockholms län och stad.

VÄRT ATT VETA

Döv

Att vara döv är mer än att bara sakna hörsel. Den medicinska termen dövhet ska inte förväxlas med ordet döv. Anledningen är att det inte alltid står i direkt relation till hur mycket personen hör och använder tal, utan också handlar om identitet. Alla döva är olika och med teckenspråk som grund utgör vi en språklig och kulturell minoritet där teckenspråk är en viktig del av gemenskapen.

Teckenspråk

Det svenska teckenspråket är ett språk med egen grammatik och är skilt från det svenska språket. Teckenspråket är ett visuellt och gestuellt språk. Sverige var det första landet i världen som officiellt erkänt teckenspråket som språk. Teckenspråk är inte internationellt.

Dövkompetens

Det finns strukturer i samhället som utesluter och stänger ut värdefull kompetens genom exempelvis krav på kvalifikationer, utbildningar eller funktioner. Livserfarenheter som döva fått genom att leva i den teckenspråkiga gemenskapen ger döva en unik kompetens om teckenspråk, språkkänsla, kultur, visuellt levnadssätt och förståelse om dövas sätt att leva.

Audism

Döva möter ofta en majoritetsnorm där människor värderas utifrån sin hörsel förmåga och att kommunikation förväntas ske via ljud och talade språk. Språkutveckling förväxlas ofta med talspråksutveckling där visuella språk bortses. Hörselnormerna bidrar till stereotypa bilder av döva och ett förtryck mot döva som kallas audism.

Teckenspråk genom livet

Stockholms Dövas Förening
stockholmsdf.se